

Sportas, taika ir aplinka

*Prof. habil. dr. Jonas Jankauskas
Vilniaus universitetas*

Santrauka

Aplinkos problemos kelia didžiulį susirūpinimą visam pasauliui, nes turi įtakos kiekvieno iš mūsų kasdieniniam gyvenimui. Sportas kaip pramoga ir fizinis ugdymas dabar yra neatskiriama visuomenės kultūros dalis. Iš tikrųjų sportas veikia aplinką taip, kaip aplinka tiesiogiai veikia sportą. Tarptautinis olimpinis komitetas (TOK), pasitelkęs olimpinį sąjūdį ir gausius savanorius, stengiasi padėti spręsti tokias tarptautines problemas kaip aplinkos apsauga, jos paveldas ir taika. TOK šiandien yra pasiryžęs suvaidinti savo vaidmenį ilgalaikėje plėtroje ir įvykdyti savo visuomeninę pareigą įnešdamas indėlį per savo pagrindinę veiklos sritį – sportą, kuris yra galinga mokymo priemonė ir universali kalba. Per sportą galima sudominti žmones gamtos grožiu ir taip ugdyti juos bei informuoti apie aplinkos degradavimo pavojų. Šia prasme pasaulinė ir vietinė aplinka yra natūralus partneris olimpiniam idealams ir olimpiniam sąjūdžiui apskritai. Aplinka šiandien yra trečia atrama olimpizmui, greta sporto ir kultūros.

Sportas gerai atlieka tautų integravimo funkciją, suartina pasaulio tautų kultūras, pratina humaniškais būdais spręsti prieštaravimus ir konfliktus, turi didžiulę auklėjamąją įtaką. Viso pasaulio jaunimas kviečiamas per sportą spręsti aktuales pasaulio problemas – mažinti tautų priešišumą vieni kitoms, užtikrinti glaudesnę tautų bendradarbiavimą ir taiką visame pasaulyje. Taikos mums niekas nepadovanos, mes patys turime ją sau padovanoti. Tik geros žinios, geri pavyzdžiai turi būti skleidžiami pasaulyje. Olimpinės paliaubos olimpinių žaidynių metu turėtų suvaidinti savo teigiamą vaidmenį kaip būdavo anksčiau.

2005 m. lapkričio 9–11 d. Nairobyje (Kenija) vykusios VI pasaulio konferencijos „Sportas ir aplinka“ tema – sportas, taika ir aplinka. Konferencijos organizatoriai: Tarptautinis olimpinis komitetas (TOK) ir Jungtinių Tautų Aplinkos Programa (UNEP). Joje dalyvavo daugiau kaip 350 delegatų, atstovaujančių apie 100 šalių, TOK, tarptautinėms sporto federacijoms, nacionaliniams olimpiniam komitetams (NOK), olimpinių žaidynių organizaciniams komitetams, taip pat Jungtinių Tautų (JT) ir kiti tarptautinių santykių specialistai, vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų atstovai, mokslininkai, žymiausi pasaulio atletai. Konferencijoje buvo išklausa 50 pranešimų.

Raktažodžiai: olimpinis sąjūdis, taika, sportas, aplinkos išsaugojimas, kultūra.

Tarptautinio olimpinio komiteto (TOK) Sportas ir aplinka komisijos vadovas dr. **Palas Schmittas**, pradėdamas konferenciją, pasidžiaugė, kad nuo Barselonos olimpinių žaidynių, kada ir buvo nutarta olimpinei šeimai prisijungti prie „Darbotvarkės-21“ įgyvendinimo, jaučiama didelė pažanga įgyvendinant „Olimpinio sąjūdžio darbotvarkę“. Pranešėjas pabrėžė, kad šiemet sukanka 10 metų, kaip dirba TOK Sportas ir aplinka komisija ir analogiškos komisijos nacionaliniuose olimpinuose komitetuose (gaila, kad dar ne visuose), paminėjo svarbiausius nuveiktus darbus, surengtus kongresus (pvz., Nairobyje vyksiantis jau šeštasis), EXPO 2005 „Gamtos išmintis“ pamokas. Dėkojo JT Generaliniam sekretoriui Koffi Annanui, Kenijos Vyriausybei ir UNEP už sveikinimus ir sutikimą surengti šią konferenciją.

TOK viceprezidentė **Gunilla Lindberg** savo pranešime pabrėžė, kad aplinkos problemos kelia didžiulį susirūpinimą visam pasauliui, nes turi įtakos kiekvieno iš mūsų kasdieniniam gyvenimui. Sportas kaip pramoga ir fizinis ugdymas dabar yra neatskiriama visuomenės kultūros dalis. Sportas puoselėja socialiai turiningas vertybes, padeda spręsti jaunimo užimtumo problemas, skatina estetinius išgyvenimus ir moko suprasti grožį, pratina jaunimą garbingai kovoti ir kilniai elgtis, padeda geriau pažinti ir suprasti pasaulį, stiprina kiekvienos tautos demokratiškumą,

didina pasididžiavimą savo tėvyne, mažina įvairius nesantaikos židinius.

Iš tikrųjų sportas veikia aplinką taip, kaip aplinka tiesiogiai veikia sportą. TOK, pasitelkęs olimpinį sąjūdį ir gausius savanorius, ištraukė į tokių tarptautinių problemų kaip mūsų aplinkos apsauga ir jos paveldas sprendimą. Mūsų indėlis turi būti papildantis, teigė viceprezidentė, nes pagrindinė atsakomybė apsaugant aplinką ir užtikrinant taiką tarp žmonių tenka valdžiai. Pranešėja patvirtino, kad TOK šiandien yra pasiryžęs suvaidinti savo vaidmenį ilgalaikėje plėtroje ir įvykdyti savo visuomeninę pareigą įnešdamas indėlį per savo pagrindinę veiklos sritį – sportą, kuris yra galinga mokymo priemonė ir universali kalba. Sporto vaidmuo ypač didelis užtikrinant pasaulyje taiką. Sportas padeda įgyvendinti visos žmonijos amžiną svajonę – gyventi ramioje, taikioje, pilnoje džiaugsmo, gražioje žemėje. Padedant sportui bus sparčiau sprendžiamos opios pasaulio problemos. Per sportą galima sudominti žmones gamtos grožiu ir taip ugdyti juos bei informuoti apie aplinkos degradavimo pavojų. Šia prasme, pasaulinė ir vietinė aplinka yra natūralus partneris olimpiniam idealams ir olimpiniam sąjūdžiui apskritai. Aplinka šiandien yra trečia atrama olimpizmui, greta sporto ir kultūros. TOK taip pat patikina, kad olimpinės žaidynės rodo atsakingą susirūpinimą aplinkos iš-

tekliais, kad dabar žaidynės palieka žalią ir pozityvų palikimą šaliai šeimininkei. Paskutinį dešimtmetį JT ir vyriausybės pradėjo atpažinti žmonių vertybes, kurias palaiko sportas. Sporto įtaka visuomenei, ekonomikos struktūroms gali būti naudingas įrankis įgyvendinant „Tūkstantmečio plėtros tikslus“. Jie vis dažniau kreipiasi į sportą prašydami paremti jų veiklą. UNEP nusipelnė ypatingo pasitikėjimo ir pripažinimo už sporto pakėlimą į aukščiausias pozicijas savo darbotvarkėje ir buvimą neįkainojamam TOK partneriu. Pranešėja išreiškė tvirtą įsitikinimą, kad per šią konferenciją bus identifikuoti konkretūs idealai, kurie taps katalizatoriais, duodančiais jaunimui šansą gyventi draugiškoje aplinkoje ir taikioje planetoje.

UNEP vykdomasis direktorius dr. **Klausas Töperis**, apžvelgdamas pasaulio aplinkos problemas ir primindamas kai kurias katastrofiškas klimato atšilimo, vandens stygiaus, žmogaus veiklos pasekmes Planetai netolimoje ateityje, savo pranešime akcentavo aplinkos ir taikos temą, kuri UNEP labai skaudė. Gyvenimas rodo, kad 90 procentų iš kilusių konfliktų tenka neturtingoms, skurdžioms šalims ir kad daugiausia nuo konfliktų nukentčia jos pačios. Skurdas sunaikina ir aplinką ir yra pagrindinė aplinkos degradacijos priežastis. Pranešėjas, kalbėdamas apie sportą ir taiką, išvelgė labai stiprų ryšį tarp aplinkos ir taikos. Taikos misija įkūnijama penkiuose sujungtuose olimpinuose žieduose ir yra ryškus sporto ir olimpinių idealų svarbiausias vaidmuo kuriant taikingą ir geresnį pasaulį. Olimpinė chartija skelbia, kad vienas pagrindinių sporto tikslų – ugdyti jaunimą, kuriantį geresnį, tobulesnį ir taikesnį pasaulį.

Sportas ir taika – du neatsiejami dalykai. Sportas turi didžiulę įtaką suartinant įvairias kultūras, mažinant religinį antagonizmą. Didėja sporto vaidmuo, vis labiau pasireiškia sporto diplomatija. Pranešėjas sakė, kad JT pripažįsta ir iš visos širdies remia ir patvirtina olimpinių paliaubų idėją, informavo apie prof. Wangari Maathai iniciatyvą ir susitarimą įkurti Olimpinių paliaubų fondą. Baigdamas savo pranešimą kalbėtojas perdavė JT Generalinio sekretoriaus Koffi Annano sveikinimą ir linkėjimus.

Kenijos prezidento **Mwai Kibaki** sveikinimą konferencijos dalyviams perskaitė viceprezidentas ir vidaus reikalų ministras dr. Moody Awori.

Kenijos aplinkos ir natūralių resursų viceministrė, 2004 m. Nobelio premijos laureatė prof. **Wangari Maathai** savo pranešime „Taika ir aplinka“ daug dėmesio skyrė taikos ir aplinkos sąsajoms. Dabar mes taip kovojame už taiką, kad akmens ant akmens

nelieka, pažiūrėkime, kas darosi pasaulyje. Negi mes nusipelnėme tokios ateities? – klausė profesorė. Pranešėja daug kalbėjo apie aplinkos priežiūrą, medžių sodinimą ir jų priežiūrą, aplinkos palikimą, prisiderinimą prie vaikų ir jaunimo pomėgių, apie auklėjimą pavyzdžiais, gyvenimą pagal taisykles. Taikos mums niekas nepadovanos, mes patys turime ją sau padovanoti. Tik geros žinios, geri pavyzdžiai turi būti skleidžiami pasaulyje. Olimpinės paliaubos olimpinių žaidynių metu turėtų suvaidinti savo teigiamą vaidmenį kaip būdavo anksčiau. Aptardama konfliktų esmę, profesorė iškelė įdomią tezę dėl specialaus vaikų, vyrų fizinio rengimo ir sporto. Gyvenimo praktika rodo, kad visus šiuolaikinius konfliktus pasaulyje sukelia vyrai, todėl, matyt, per sportą, ekstremalias sporto šakas, per prasmingus užsiėmimus, žaidimus, per fizinę iškrovą turėtume padėti jiems mažinti agresiją, atsisakyti noro konfliktuoti, engti kitus, plėšikauti, žudyti. Nuo vaikų auklėjimo per sportą, garbingą žaidimą priklauso ir taika. Sportas – tai kova ir prieš bet kokią diskriminaciją. Sportas turi dideles galimybes gerinti žmonių etinį išprusimą, spręsti sudėtingas perėjimo iš karo į taikos ekonomiką, etnines ir religines problemas, palengvinti perėjimą nuo uždaros etninės kultūros visuomenės į plačią daugiakultūrę ir taikią visuomenę. Sportas gerai atlieka tautų integravimo funkciją, suartina pasaulio tautų kultūras, pratina humaniškais būdais spręsti prieštaravimus ir konfliktus, turi didžiulę auklėjamąją įtaką. Baigdamas pranešimą profesorė tvirtai įsitikinusi pareiškė, kad jaunos pasaulio jėgos jį pakeis iš esmės, o tai priklauso ir nuo mūsų, kokią kartą paliksime po savęs.

Dr. **Erichas Vogtas** (Tarptautinė kūrybos organizacija) pateikė konkrečius faktus, kokios milijardinės sumos išleidžiamos karams, o 70 procentų lėšų pažeistai aplinkai atstatyti arba nors toliau sustabdyti jos niokojimą, darnaus vystymosi programoms ir olimpiniam sąjūdžiui plėsti, skurdui mažinti nesurandama. Tai ypač pasakytina apie Afriką. Izraelis ir Palestina, Afganistanas, Kuveitas, Jugoslavija, Irakas – vardijo pranešėjas paskutines planetos žaizdas ir milijonų žmonių nelaimes. Kasdien pasaulyje iš bado miršta 24 tūkstančiai žmonių, kas trys minutės dėl ligos miršta vaikas. Autorius paminėjo daug pavyzdžių, kada geriausi planetos sportininkai viešai reiškė protestus prieš karus, terorizmą ir kitokią smurtą bei išnaudojimą, rasinę ir religinę diskriminaciją, aukojo lėšas skurstantiems, nelaimių ištiktiesiems.

UNEP Komunikacijų ir visuomenės informavimo direktorius dr. **Ericas Faltas** parodė sukurta trumpametražį filmą apie Nairobio skurdžiausius rajonus ir

kaip tokiomis sunkiomis sąlygomis įrengtose „Camp and Nature“ (gamtos stovyklose) sugebama surengti vaikų piešinių apie gamtą parodą, surengti sporto žaidynes, rūšiuoti šiukšles ir prisidėti prie įvairiausių problemų sprendimo. Komentuodamas filmą pranešėjas paminėjo ir didelę žalą, kurią atneša įvairios religinės bendruomenės kurstydamos nesantaiką ir konfliktus.

Šio aukšto pareigūno mintis vaizdžiai savo išgyvenimais ir asmeniniu pavyzdžiu iliustravo dr. **Elizabeth Odera** (Sadilio stovyklos direktorė, gamtos ir sporto stovyklų Kenijoje organizatorė) savo pranešime „Gamtos ir sporto stovykla (pavyzdinė studija)“. Moteris, pati užaugusi Kiberos lūšnynuose, kur apie 70 procentų vaikų gyvena neturėdami gero vandens, siaubingomis sąlygomis, mintą sąvartynuose, atkakliai siekė ir pasiekė savo tikslą – išbristi iš skurdo. Dabar, žinodama tokį gyvenimą, padeda panašaus likimo vaikams, daro viską, kad sportas padėtų integruotis į gyvenimą, moko juos gerais pavyzdžiais ir pasiekė gražių rezultatų. Šiandien Sadilio stovykla – tai rojus, lyginant su Kibera. Stovykloje daug dėmesio skiriama psichologinei vaikų reabilitacijai. Jie maitinami, sudaromos sąlygos treniruotis, jie aprūpinami apranga ir geros kokybės inventoriu. Tai daryti nėra lengva, nes skurdas ranka pasiekiamas, kitoje upelio pusėje ir nuo kalvos puikiai matomas.

Apžvelgdamas sporto ir aplinkos problemas Europoje, **Efraimas Zingeris** (Europos NOK'ų „Sportas ir aplinka“ komisijos vadovas) savo pranešime išsamiai apžvelgė atliekamus darbus Europos šalyse. Buvo malonu, kad Lietuva buvo paminėta kaip pavyzdinė šalis, kurioje ne tik pagal tarptautinius standartus veikia monitoringas, bet didelis dėmesys skiriamas edukologinėms sporto ir aplinkos problemoms, išskirtinio dėmesio sulaukė mūsų rengiamas šalies moksleivių konkursas „Sportas ir aplinka“ Lietuvos Respublikos Prezidento taurei laimėti, surengtas regioninis seminaras, kitos mūsų komisijos darbo naujovės ir iniciatyvos. Gerų žodžių susilaukė ir mūsų šalies komisijos pirmininkas. Pranešimas buvo iliustruojamas vaizdinėmis priemonėmis.

Apie sportą ir turizmą kaip įrankį, palaikantį plėtrą (verslo ir ekonominiu aspektu), pranešimą skaitė Korėjos turizmo ir sporto ambasadorė prof. **Young-Shim Dho**. Ji nurodė, kad sportui ir turizmui jų šalyje skiriami dideli pinigai, kadangi vyriausybė suprato, kad po Futbolo taurės finalų Japonijoje ir Korėjoje investicijos atsipirko keleriopai, o svarbiausia investicija buvo padaryta į sporto, turizmo, aplinkos plėtotę ir jaunimo auklėjimą.

Pranešimą „Sportas, sveikata ir AIDS“ skaitė

Esthera Okwanga (Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacija). Ji konkrečiais skaičiais: nuo AIDS daugiau kaip 1,5 milijono miršta kasmet, po 300 kasdien, 2 milijonai 600 tūkst. neseniai infekuotų 15–39 m. amžiaus žmonių, šturpino auditoriją. Komentariai buvo nereikalingi. Ir liūdniausia, kad šis procesas sunkiai stabdomas, vangiai pasiduoda švietimo pastangoms. Pranešėja teigė matanti sportą kaip universalų ateities ginklą, padėsiantį išspręsti susikaupusias aštrias etnines ir socialines problemas. Sportas – ne tik tikslas, bet ir priemonė. Sportas yra universali priemonė, padedanti išgyvendinti narkomaniją, prostituciją, alkoholizmą, organizuotą nusikalstamumą.

Lozanos universiteto profesorius **Josephas Taradellas** savo pranešime plačiai nušvietė mokslinius tyrimus, kuriais remiantis buvo patvirtintos sporto ir aplinkos sąsajos olimpiniam sąjūdyje rengiant kongresus ir kitus dokumentus, apibendrinančius pranešimų kryptis, nušvietė dabartinę aplinkos būklę pasaulyje, schematiškai parodė, kaip ir toliau beatodairiškai naikinami miškai, teršiami vandens telkiniai, kokios į aplinką išmetamos teršalų emisijos, kiek jau dabar trūksta geriamo vandens ir maisto. Jo išsamus mokslinis pranešimas konferencijos dalyviams buvo išplatintas CD formatu. Pranešėjas atkreipė dėmesį į edukacines šio proceso problemas, domėjosi mūsų šalies komisijos darbu.

TOK generalinis direktorius **Ursas Lacotte** pranešime „TOK ir plėtros palaikymas“ daug dėmesio skyrė TOK'o ir NOK'ų problemų sprendimams, bendradarbiavimui su federacijomis, visuomene. Didelis dėmesys pranešime buvo skirtas palikimo problemoms. Europos šalys padarė daugiau negu Afrika, todėl ateityje bus kuriamas projektas „Olympicafrika“, kuriam remti bus panaudotos Solidarumo lėšos. Privalu jaunimą mokyti būti aktyvų, todėl nacionalinės sporto federacijos turėtų padaryti daugiau ir įsisaugoti, kad visko pagrindas yra žmogaus ugdymas. Baigdamas pranešėjas patikino, kad TOK dės visas pastangas aplinkos apsaugai, sporto ir aplinkos pakėlimui ir dar aukštesnį lygį.

Dr. **Sunilas Sabharwalas** (TOK Sportas ir aplinka komisija) konferencijai pateikė pranešimą, kuriame detalai išnagrinėjo sporto ir aplinkos komisijų darbą visame pasaulyje. Buvo paminėta, kad tik 50 procentų visų NOK'ų turi tokias komisijas, prie teigiamų pavyzdžių buvo minimi kai kurie municipalitetai, kurie turi ir prižiūri nacionalinius sporto parkus, ten rengiami ekologiniai forumai už taiką. Net 15-oje NOK'ų dirba po 2 etatinius darbuotojus, kurie rūpinasi ekologinėmis problemomis. Šalia Danijos,

Suomijos, Slovakijos ir Japonijos, išskirtinai buvo paminėtas ir Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, turintis savo „Žaliąjį kodeksą“, prasmingą edukacinę programą, daug dėmesio skiriantis aplinkos ir sporto problemoms, kaip aukščiausio rango savo dalykiškumu ir prasme buvo paminėtas ir mūsų šalies moksleivių konkursas Lietuvos Respublikos Prezidento taurei laimėti.

Aplinkos palaikymo pozityvius planus rengiantis olimpinėms žaidynėms ir likviduojant pasekmes pristatė Madrido ir Paryžiaus miestai, pretendavę tapti 2012 m. olimpiinių žaidynių sostinėmis. Įdomus faktas: Paryžiaus municipalitetas Organizaciniam komitetui buvo numatęs skirti aplinkai sutvarkyti 713 mln. dolerių, arba 20 procentų viso biudžeto.

Kas padaryta, daroma ir paskutinėmis dienomis bus padaryta, supažindino **Paolo Revellino** (Turinas 2006) ir **Xia Xuan Yu** (Pekinas 2008). Problemų santykinai yra nemažai ir vienur, ir kitur, tačiau planai ir pažadai teikia vilčių, nors nebūtinai sutampa su nuomone neseniai ten buvusių mūsų šalies sporto ekspertų (turiu omenyje Pekiną). Na, o Turinas jau raportavo, kad viskas pagal scenarijų bus gerai, jei ta pati Gamta nepaprašys papildomų, Žaidynių organizacinio komiteto nenumatytų lėšų.

Detalius darbo planus pristatė ir **Kenas Bakeris** (Vankuveris 2010) bei **Davidas Stulbsis** (Londonas 2012). Vankuveriečiai pristatė ir žaidynių talismaną „Iunskuk“ („imidžo“ žmogų). Šie miestai į problemų sprendimą įsitraukė aktyviai. Įdomūs Londono planai. Žaidynėms paskirtas 120 ha plotas žemės rytiniame rajone su 6 km upe, tiesa, dabar tas rajonas apleistas, bet jau sukurtas Lower Lea Valley (Žemutinės pievos slėnis). Sukurtas nepriklausomas monitoringas, anglies dvideginio subalansavimo programa. Londone užsimota pasiekti nulinių CO₂ išmetimo balansą, kitaip tariant, kad organizuojant žaidynes į atmosferą nepatektų daugiau teršalų. Dabar dar sunku pasakyti, ar tai įmanoma, bet pati idėja verta dėmesio. Dėl to bus stengiamasi sunaudoti mažiau energijos ir išmesti teršalų. Bus pasodinta medžių, naudojami atsinaujinantys energijos šaltiniai. Ambicingiems užmojams įgyvendinti britai dar turi šiek tiek laiko. Viena iš užduočių, kurią jie sau išsikėlė, yra ir žmonių sąmoningumo didinimas. O tai yra labai aktualu, nes sporte, kaip ir daugelyje gyvenimo sričių, ypač gamtosauginis aspektas dar, deja, skamba kaip naujovė. Pasak organizatorių, tai bus žalios ir aukštos kultūros, bet žemo taršos lygio žaidynės.

Taigi šiandien turime situaciją, kai olimpiniam sąjūdyje gamtosaugos idėjos ir realūs veiksmai įgauna

vis didesnę reikšmę. Tam tikra prasme ir tarptautinės federacijos labai aktyviai tuo užsiima. „Žalinama“ ir 2006 FIFA pasaulio taurė. Organizacinio komiteto vardu „Žaliojo stadiono“, „Žaliojo įvarčio“ iniciatyvą pristatė ir jų realizacijos gyvenime būdus nurodė dr. **Hartmutas Stahlis**. Didelė dalis čempionato pelno bus skiriama Somalio pakrantei ir Pietų Afrikai cunamio padariniams likviduoti, 27 tūkst. – futbolo klubų steigimui ir rėmimui. Panašu, kad ateityje apie tai nekalbėsime, nes tai taps kasdienybe.

Djibrilas Diallo (JT Generalinio sekretoriato direktorius) pranešime „JT perspektyva: sportas, taika ir aplinka“ kalbėjo, kad sportas visais laikais buvo suvokiamas kaip sudėtingas, daugialypis reiškinys, turintis didžiulę įtaką ir pačios valstybės kultūros lygmeniui, todėl reikia visapusiškai skatinti sporto plėtotę. Sportas tampa vis labiau internacionalinis, užtikrinantis lyčių lygybę, ištrinantis rasinius ir religinius prieštaravimus, mokantis etinio elgesio ir taikaus bendradarbiavimo. Tai vertybės, kurias puoselėjant ugdomas ir bendras valstybės kultūros lygmuo, kuris yra svarbus pačios valstybės ramstis. Pranešėjas patikino, kad JT daro ir darys viską, kad taika išsigalėtų pasaulyje, kad žmogus aplinką puoselėtų, bet nenaikintų, kad sportas plačiaja prasme irgi tarnautų žmonijos lūkesčiams ir idealams.

Matyt, labai teisinga, kad konferencijos vieta buvo parinktas Nairobi. Šiandien Kenija yra draskoma vidinių ir išorės nesutarimų, konfliktų, mūsų vizito metu antras pagal dydį Mombasos miestas buvo sukilėlių rankose, liepsnoja pastatai, žūsta žmonės, visa tai rodo vietinė televizija. Skurdo daug, ir tai matyti plika akimi. Ypač tuo įsitikinome dalyvaudami organizuotoje ekskursijoje į Kiberos „slumą“ (lūšnynų rajonas Nairobi). Nuėję ilgą kelią minkydami lipnų purvą (mat tuo laiku Kenijoje – trumpųjų lietu sezonas) minėtu rajonu, patekome į „Sadili Ovalą“ – Gamtos ir sporto stovyklą, mūsų šaliai giliausių Afrikos vaikų sporto internatą. Auklėtiniai parodė spalvingą meninę programą, kurios metu šalies istorija ir tradicijos buvo bandoma meistriškai perduoti judesiu kalba, demonstravo sportinį meistriškumą. Darbui į Sadilį kviečiami ir geriausi treneriai iš visos Afrikos, dirbama dideliais fiziniais krūviais, čia rengiami nuo pat mažens geriausi atletai, kuriuos matome olimpinėse žaidynėse ir pasaulio čempionatuose.

Konferencijos išvados

Konferencija priėmė rezoliuciją, kurioje patvirtinama, kad pamatine vertybe laikytinas Tūkstantmečio olimpinio kongreso 1994 m. nutarimas, kuriame buvo pripažinta, kad aplinka, šalia sporto

ir kultūros, yra trečioji olimpizmo atramos kolona. Konferencija kreipiasi į TOK'ą, NOK'us, tarptautines federacijas, kurios turėtų sekti FIFA iniciatyvomis, visus esamus ir būsimus olimpinių žaidynių organizacinius komitetus, visą olimpinę šeimą, kad paremtų ir į naują lygmenį iškeltų sporto, aplinkos ir taikos problemas.

LITERATŪRA:

1. International Olympic Committee (1997). *Sports and the Environment. Manual.*
2. International Olympic Committee (1999). *Sport and the Environment Commission. Olympic Movement's Agenda 21: Sports for Sustainable Development.*
3. International Olympic Committees (1999). Ethical Commission. *Code of Ethics.*
4. Jankauskas, J. (1999). Neatsiejamos sporto ir aplinkos sąsajos. *Sveikata*, 6, 17–21.
5. Jankauskas, J. (2001). XXI amžiaus darbotvarkė: Olimpino sąjūdžio ir sporto visuomenės atsakomybė. *Sporto mokslas*, 3(25), 70–71.
6. Jankauskas, J. (2003). Sports and Environment: the Programmes, Project and Activities in Lithuania. *Sub Regional Conference „Sport & the Environment“*. Thesis Conference. Vilnius, p. 38–43.
7. Jankauskas, I. (1998). Education is a way out: possession of healthy bodies and minds is most significant step leading to a healthy planet. *European Conference «Sport for the Environment»*. Rome, p. 109–110.
8. Karoblis, P. (2005). Olimpizmo dvasinė kultūra – visų tautų nuosavybė. *Sporto mokslas*, 3, 3–8.
9. United Nations Environment Programme (UNEP) (1997). *Global Environment Outlook „For life on Earth“*. Oxford University Press, New York.
10. Velazquez, J. A. (2000). *Crew of Earth*. Madrid.

SPORT, PEACE AND ENVIRONMENT

Prof. Dr. Habil. Jonas Jankauskas
Vilnius University

SUMMARY

The subject of the Sixth World Conference of Sport and Environment in Nairobi (Kenya) was “Sport, Peace and Environment”. The International Olympic Committee (IOC) and the United Nations Environment Program (UNEP) were the organizers of the conference. More than 350 delegates representing about 100 different countries, IOC, International Sport Federations, National Olympic Committees, Olympic Games Organizing Committees, United Nations (UN), UNEP, and other representatives of governmental and nongovernmental organizations, specialists of international relations, scientists, the best athletes of the world, including famous runners of Kenya, took part in this conference. About 50 presentations were given.

Environmental problems cause a huge headache for the whole world because of the influence for our daily life. Nowadays sport as an entertainment and physical training is integral part of our society. Actually sport influences environment in the same way as environment influences sport. IOC cannot solve such international problems as environment protection and

its heritage with the help of Olympic movement and plenty of volunteers only. Considering the fact that all responsibility for environmental protection and world peace depends on authority, our input must be refilling each of mentioned aspects. Announcers have confirmed that IOC is trying to play very important role in this activity field as the main sport promoter. We can take people's fancy to the beauty of nature and inform them about environmental degradation risk through the sport. In this case global and local environment are natural partners for Olympic ideals and Olympic movement commonly. Environment is the third aspect of the Olympic world view. The resolution was adopted at the conference; all the Olympic family was invited to promote and to throw up sport and environmental problems.

Sport is very good in nations integral function realization, it depolarizes different cultures, teaches to solve conflicts and contradictions in humane way and has very big educative power.

Keywords: Olympic movement, peace, sport, environment protection, culture.